Cernăuţi Anul VI 1943

29 INSTITUTUL „CERNĂUȚI" 29

Redactor: TRAIAN CANTEMIR

Director: LECA MORARIU

Secretar: OCTAVIA LUPU-MORARIU

LECA MORARIU

EPAMINONDA BUCEVSCHI GLORIA PICTURII ARBOROSENE

Cernăuţi 1943

Tip. „Mitropolitul Silvestru", Cernăuţi, Piaţa Unirii Nr. 3

75

Cernăuţi Anul VI 1943

29 INSTITUTUL „CERNĂUȚI" 29

Redactor: TRAIAN CANTEMIR
Director: LECA MORARIU
Secretar: OCTAVIA LUPU-MORARIU

LECA MORARIU

EPAMINONDA BUCEVSCHI GLORIA PICTURII ARBOROSENE

Ne inter arma quidem
Musae silent!...
Scumpului Moş Glig...
salut cernăuţean
Leca
15/XI 43

Cernăuţi 1943

Tip. „Mitropolitul Silvestru", Cernăuţi, Piaţa Unirii Nr. 3

Extras din „Buletinul Muzeului Bucovinei”
Seria II, Anul I—II, 1943—1944

Epaminonda Bucevschi, gloria picturii arborosene*)

Pictorul Epaminonda Anibal Bucevschi, dela a cărui naştere se împliniau la 3 Martie 1943, o sută de ani, e una dintre acele valori ale spiritualităţii româneşti, pe care vremea nu o macină, ci, în chip minunat o tot sporeşte... Ca'n cazul lui Creangă sau Eminescu (şi nu ne sfiim de comparaţie). În adevăr! Cât de puţin s'a vorbit în cercul *Junimii* despre scriitorul Ion Creangă! Creangă în tot timpul vieţii sale nu s'a învrednicit, s'ar putea zice, de nici o singură ediţie! Filada apărută la Craiova în 1887, cu două povestioare despre Cuza-Vodă n'a fost decât o simplă meschinărie mercantil-iudaică, dupăcum am arătat[1]) noi, recent — în „Cetatea Moldovei". Şi câte ediţii, câte studii în Creangă n'avem astăzi — ajungând până la magistrala traducere a filologului Gustav Weigand, *Ion Creangăs Harap Alb* 1910 şi până la pilduitoarea monografie a Francezului Jean Boutière, *La vie et l'oeuvre de Ion Creangă*, 1939.

Cam la fel, Eminescu. Cât de reticent s'a vădit chiar pontiful criticei junimiste, Maiorescu, faţă de poetul care se vestia umbrind regalitatea literară a lui Alecsandri! În câte ediţii şi paraediţii nu ni-i prezentat astăzi Eminescu!? Şi câtă enciclopedie de studii în viaţa şi'n opera lui!

Ei bine! De aceeaşi continuă resurecţie, de aceeaşi lentă şi mereauă ascensiune se va împărtăşi, cu anii şi cu vremurile — încă şi azi cam neştiutul bucovinean E. A. Bucevschi, a cărui viaţă s'a mistuit rapid numai între anii 1843 şi 1891, Bucevschi fiind răpus de ftizie, fără ca să împlinească vârsta de 48 ani.

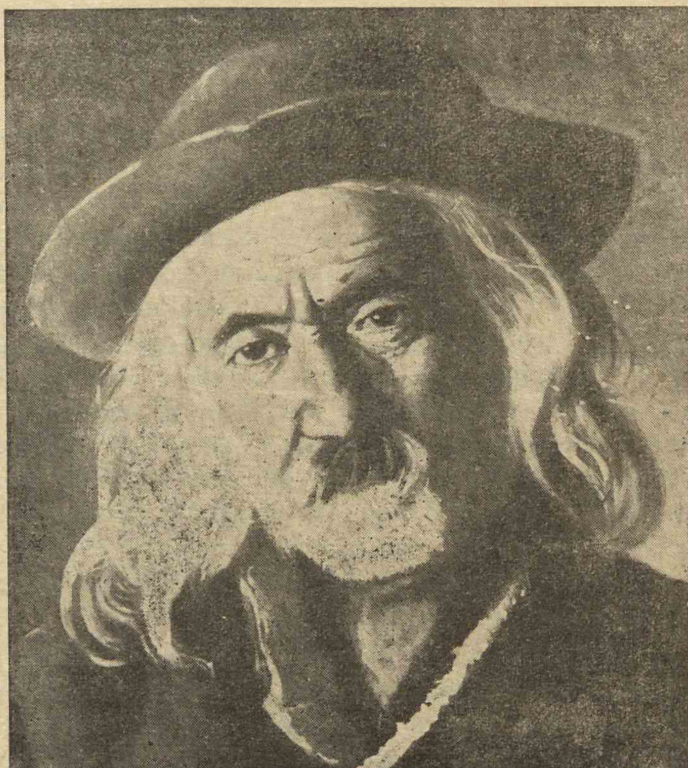
---

*) Conferinţă ţinută cu proiecţiuni luminoase în cadrul *Institutului „Cernăuţi"*, la 10 Aprilie 1943, în Aula Universităţii-Cernăuţi.

[1]) Articolul: *Primul „volum"-Creangă şi descântec lui...* în *„Cetatea Moldovei"* An. III, 1942, Nr. 2—3, p. 151—153.

x o rezervă şi cuminte în anul când s'a rostit, căci Eminescu s'a înşelat cu afirmarea despre C. Mille că va fi un mare poet!

Latinul zice: *Ex ungue leonem!* Pe leu îl cunoşti dintr'o singură... unghiuţă a lui... Adecă: Excepţionala, vibranta, ardenta putere de creaţie a lui Bucevschi o simţi chiar numai din cele vre-o câteva capodopere ale lui, ajunse până astăzi la cunoştinţa noastră.

Îngândurare

Iat-o una! Titlul ei mai propriu n'o fi cum îi zic unii *Moşneagul*, ci aşa cum i l-am dat noi în revista „Făt frumos", An. XIII 1938, Nr. 4, Copertă: *Ingândurare*... Contemplaţi... În ce abisuri de îngândurare s'a scufundat această trudită muce-

nicie a bietei bătrâneţi, dar şi a chinuitei neaveri şi sărăcii! (N. B. — Neaverea, sărăcia se citeşte şi'n prezenţa frânghiei[2]), rudimentar înodate sub colţul burnusului de pâslă).

Dar câtă resemnare, cât abandon în această trudită aplecare a capului, în aceşti ochi duşi departe, duşi înspre amintirile din trecut sau înspre mai-binele care nu mai vine niciodată... Cât de etern-umană e această poemă a tristeţelor omeneşti! Şi ce generoasă compasiune (împreunăsimţire) din partea artistului Buc. pentru această simfonie a biruiţilor din cărările vieţii!..

Ne plângem că despre viaţa intim-sufletească a marelui Ep. Buc. nu prea posedăm informaţii, ca d. p. asupra lui Eminescu (din opera lui, din corespondenţa lui, din atâtea amintiri ale altora asupra i) sau d. p. ca asupra lui C. Porumbescu (din corespondenţa lui, din cutari fragmente de carnet cotidian al lui şi, iarăşi, din spusele contimporane). Ne plângem că nu prea avem documente cu privire la viaţa sufletească a marelui nostru pustnic din Viena anilor 1868 1888 Ep. An. Bucevschi? Doritele informaţii iată-le! Cine poate atât de profund tresări în faţa unei asemenea expresii a obidei, acela cu siguranţă c'a fost — aşa cum mărturiseşte unul dintre cei mai merituoşi monografişti ai lui, Corneliu Gheorghian († 3 Aug. 1941) *Bucovina în pictură, Epaminonda A. Bucevschi*, Bucureşti 1935, 22 — de o „rară nobleţă a inimii": „E lucru ştiut că Bucevschi excela nu numai printr'o rară nobleţă a inimii, dar şi prin o cinste şi sinceritate de caracter, ce trebuia să impună".

Cine e de aşa structură sufletească are ochiul oricând gata pentru duioşia suferinţei. Cum e d. p. cazul în altă capodoperă-Bucevschi, aceasta zisă de unii banal-incolor *Ţigănuş*, dar prezentată de noi în „Convorbiri literare" 1941 Nr. 4, Copertă, cu eticheta *In prada gândurilor*. Aleanul răstriştei e de astădată şi mai frapant. Amarul necazului în frageda faţă a unui brudiu copil e doară şi mai impresionat ca'n expresia omului adult — cum fusese cazul adineoari. Şi parecă şi tălmăcirea *In prada gândurilor* spune prea puţin pentru asemenea preatimpurie alunecare în vidul nostalgiilor, dorinţilor de mai bine. Întreg cadrul,

[2]) Fireşte, reproducerile pieselor Bucevschi ar trebui să redea întreg subiectul artistului (ca'n coperta lui „Făt frumos" citat, pentru cazul dat) — şi nu cu amputări cari dăunează interpretarea de ansamblu.

un prelung-încremenit oftat — ilustraţie parecă la duiosul final al lui Şt. O. Iosif:

Pe urma celor ce s'au dus
Vârtej de frunze-aleargă —
Că mulţi mai poartă Cel-de-Sus
Pe lumea asta largă!...

Uitat zăboveşte între degeţelele acestei atât de caracteristice *mânuţe* [3]) de copil ştiuletele de porumb... Crâncena sărăcie rânjeşte sfidătoare prin zdrenţuita fereastră a umărului. Dar mai ales idealul apogeu de sinceritate, de cald-naivă naturaleţă care se degajează din întreg tabloul acesta!... Cu ce uimitoare memorie sau cu ce fericită intuire artistică a putut surprinde şi mai ales a putut eterniza *artistul* Buc. asemenea rară, discretă „reverie" sufletească, superlativ-reală, care, în realitate, nici nu prea e de durată şi nici nu se prea prezintă decât în completă izolare, în completă singurătate a subiectului (deci Doamne-fereşte nu în prezenţa pictorului!...). Într'o recentă publicaţie (Leca Morariu, *Epaminonda Bucevschi în corespondenţa lui C. Porumbescu*, 1943) această creaţie se recomandă cu următorul text (şi câtu-i de elocvent că operele lui B. se pretează la astfel de titluri-comentarii!): *„Dar eu, bietul de mine?"*

Aceeaşi suav-naivă sfială apoi în ochii copiliţei de ţărăncuţă care-ţi oferă un mănunchiu de *ciobotica cucului*, zisă de unii, afectat, *Mica florăreasă* (titlu evident deplasat, evocând, poate, tuciuriile florărese bucureştene sau pe *Buchetiera* lui Alecsandri!) şi cu titlul mai sugestiv-adecuat („Conv. lit." 1941, 489): *„Floricele! Poftiţi floricele!"* Acea rustică „florăreasă", pe care alt distins şi *competent* valorificator al lui Ep. Buc., pururi-regretatul profesor de istoria artelor dela Universitatea Cernăuţi Oreste Luţia [4]), o preţuia astfel: „Cu câtă dragoste şi măiestrie este bunăoară lucrată *Mica buchetieră*, care, îmbrăcată în portul nostru

---

[3]) Şi totuşi vrednic de reţinut e faptul că picto.ul-sculptor *I. Cârdei* (în *„Revista Bucovinei"* 1943, 116) vrea să descopere „o mână greşită" în cutare *maiolică* a lui *Ep. B.*, fără să-şi dea seama că asemenea mărunte derutări sunt posibile în deficila tehnică a maiòlicei!...

[4]) Intr'un *studiu*, rămas până astăzi înmormântat în coloanele arhipreţiosului periodic bucovinean *„Glasul Bucovinei"* 1920, N-rele 564, 565 şi 566: *Contribuiri la viaţa şi activitatea pictorului E. A. Bucevschi.*

naţional ne întinde cu un surâs plin de naivitate şi sfială un bucheţel de flori din luncile noastre cu ciboţica cucului".

Pornit dela ţară (*capodoperele* menţionate până acum: *Ingândurare*, *„Dar eu, bietul de mine?"* şi *„Poftiţi! Poftiţi floricele!"* sunt creaţiuni izvodite pe aceste plaiuri bucovinene!)]—

„Dar eu, bietul de mine?"

căci Ep. B., fiul preotului Dimitrie B., el însuşi *om* între oameni, s'a născut la Iacobeni, dar dela vârsta de 5 anişori creşte în Ilişeştii lui Simeon Florea Marian, vecini cu Stupca lui C. Porumbescu — Ep. B. se mişcă mult şi cu predilecţie în lumea

satului bucovinean. Prima creaţie care atrage atenţia unui Român de soi (şi ce Român! Aprigul Bănăţean Vincenţiu Babeş) în plina forfotă a Vienei asupra operei lui Bucevschi e doar o astfel de romantică piesă rustică: Idealizanta idilă *Ian ascultă*. Mărturia [5]) — şi *mărturiile* lui V. Babeş sunt mult prea preţioase decât să trecem alături de ele. Iată-le:

„Este aproape un an [6]), de când — primblându-mă pe străzile Vienei — într'o fereastră încărcată cu obiecte de lux şi arte, o icoană mare şi frumoasă în ulei, reprezentând în mod admirabil o scenă din viaţa idilică a poporului român, ca printr'un farmec îmi cuceri atenţiunea. Cum vine — mă întrebai — această romantică, castă scenă în profana Vienă?! — Româncuţa de pe pânza lui mi se părea desperată de frivolii ochi străini.

Într'un unghiu al tabloului descifrai cu anevoie numele artistului: *E. Buczewsky*. De bună seamă un Polon. Neamţul comerciant taxa icoana la 300 fl. bani buni. Căci — zicea el — este de maestrul genial, mândria şcoalei de arte a Academiei Vieneze, lucrat — după natură!

Fireşte, astfel de preţuri, pentru opuri de arte, pot da numai străinii.

Seara în aceeaşi ziuă — petreceam în societatea mai multor amici şi revenii la mândrul tablou al genialului pictor.

— Apoi este Român neaoş; Român din Bucovina; a absolvat liceul şi teologia, şi cu un stipendiu dela Consistoriu a făcut cursurile Academiei de bele-arte de aici, obţinând primul premiu pentru cele mai bune studii generale („für die besten Gesammtstudien"); pe baza acestui strălucit succes, a făcut şcoala specială de pictură pe lângă celebrul Feuerbach şi de cinci ani [7]) îşi are atelierul său propriu aici (VI Corneliusgasse 1) şi produce [8]) mulţime de

[5]) In „*Familia*" 1880, Nr. 1 şi spicuită în „*Făt frumos*" 1931, 16—17.

[6]) Deci cam pela începutul anului 1879.

[7]) Deci cam din 1874-1875. — **C. Gheorghian**, op. citat, 25 precizează: „Prin urmare după terminarea studiilor în 1874, nu cum afirmă *Eusebie Sorocean*, dela 1877".

[8]) La **Eusebie Sorocean**, *Pictorul academic Epaminonda Bucevschi*, Cernăuţi 1920, 14 cetim adresa: *Mariahilf, Corneliusgasse No. 1, 3. Stock, Thür 19 Viena*. — La 1881 C. Porumbescu locueşte în VI Gumpendorferstrasse 69 „de tot aproape de Epaminonda" vezi Leca Morariu, op. citat 12.

opuri admirabile, cari însă toate se strecură în străinătate! Consistoriul din Cernăuţi i-a dat titlul de *pictor al său*, dar — nu şi pâne. Pentru aceasta este avizat la străini, cari îl exploatează materialminte. Slav nu e, că de-ar fi,

„Poftiţi! Poftiţi floricele!“

Slavii s'ar îngriji de soarta lui. Nu pricepe cuvânt slavic; iar numele *Bucewsky* (Bucescu), aşa i-a rămas dela buni-străbuni, cari se trag din Galiţia — încă mai înainte de-a fi devenit Bucovina ţară nemţească!

Săracă lume! Cine nu cunoaşte soartea adevăraţilor artişti la Români, şi anume la cei de sub Austro-Ungaria!!

Popoarele fără conştiinţă [9]) vie şi fără dispoziţiune de sine, nu pot să aibă loc în sânul lor pentru geniile lor. Ăsta [10]) e blestemul servitutei seculare!"

Şi continuă [11]) V. Babeş:

„Am văzut de repetate ori atelierul d-lui Epaminonda Bucevschi, am admirat sute de opuri originale, unele în schiţe, altele deplin executate, am aflat că dintre cele complete mai toate le-au ocupat speculanţii samsari pentru Anglia, Belgia, Olanda şi chiar America. Bucevschi face şi portrete bisericeşti admirabile, a zugrăvit şi câteva biserici din Bucovina; dar pe mine m'a(u) încântat mai vârtos sujetele istorice şi naţionale: O schiţă asupra poeziei *Deşteaptă-te, Române*, ce se află în posesiunea amicului meu V. Grigoroviţa; *Păstorul întristat* după balada poporală; *Colinda*, reprezentând după viaţă pe băieţii colindători; *Doina*, femeia română venind dela puţ cu ulciorul în cap; apoi *Ian ascultă*, întâlnirea la fântână a bădiţii cu leliţa, a junelui ţăran cuprins de primul foc al amorului şi cu obiectul dorului său. Aceste două din urmă tablouri se află la Viena în posesiunea opticulul [12]) Müller şi acesta nu s'ar despărţi de ele cu niciun preţ...

Tabloul *Ian ascultă*, după o fotografie mândră, mi-am propus a-l face prezent de anul nou lectorilor *Familiei*. Am încredinţat tăierea lui în lemn unuia dintre cei mai renumiţi xilografi vienezi, i-am promis preţul pe deplin, numai să fie lucru [13]) bun. Publicul va judeca. Dintre icoanele sale o Maică a Domnului ce ornează capela mormântului neuita-

---

[9]) La **C. Gheorghian**, op. citat 25 calamburul tipografic (ca şi atâtea alte bucureştenizări ale textului!): „fără cunoştinţă vie!"

[10]) In textul lui **C. Gheorghian**, 25 (viciat de editură şi estropiat de greşelile tiparului) non-senul: „Arta (sic) e blestemul..."!

[11]) Iar noi suntem acum nevoiţi a cita — din păcate — după textul superficial cules din **C.** Gheorghian.

[12]) Cf. germanul: Optiker = optician.

[13]) La **C. Gheorghian**, (25) evidenta greşală de tipar: „numai să fie lucrul bun".

tului nostru amic proprietar mare, Popovici din Stroieşti, este admirabilă.[14])

Curând sper că voi putea prezenta la acelaş loc portretul pictorului academic Epaminonda Bucevschi" — încheie citatul nostru din agerul Vincenţiu Babeş.

... Şi nu numai *agerul* dar şi *subtilul* şi *preţiosul* V. Babeş. *Subtil*, fiindcă totuşi trebue să fii cineva ca să trăeşti atât de real sènzaţia că Româncuţa din pânza lui Bucevschi „părea desperată de frivolii ochi străini"; *preţios*, întrucât ne-a reţinut informaţii ca acestea: că încă de pe atunci, la Viena, valahul Ep. Bucevschi era „maestrul genial, mândria şcoalei de arte a Academiei vieneze"; că Bucevschi lucra „după natură" şi „după viaţă" [15]); şi că operele lui luau drumul lumii mari: „Anglia, Belgia, Olanda şi chiar America".

Iar făgăduitul „curând" când, prin stăruinţa aceluiaş V. Babeş, „Familia" Nr. 8 din 1880 prezenta şi portretul pictorului Ep. Bucevschi, aduce şi decepţia distins-exigentului V. Babeş faţă de felul în care, acel atât de „renumit" xilograf Vienez, a reprodus idila *Ian ascultă* — căci glăsueşte [16]) V. Babeş:

„D-l Vulcan [17]) abia sosit de 3 zile aici, este foarte încântat de tablou, pe când eu aflu 'că tipărirea este cam prea proastă.

Cu toate că nu se poate nega că este cel mai frumos tablou ce a produs până astăzi *Familia*".

Şi încheie (ibidem) fervent-zelosul V. Babeş:

„Oricum începutul ar fi făcut şi d-l Vulcan, alaltăieri îmi grăi cu tot dinadinsul ca să-i mai scriu despre d-ta; întraceea să-i dau voie a-ţi publica portretul. Eu i-am răspuns că nu o pot face, până ce nu voi primi răspunsul d-tale, pe carele, asupra epistolei mele în această privinţă încă nu l-am primit."

Şi vrednic de reţinut e faptul (pentru distinsa omenie a marelui Ep. Bucevschi, mare şi ca om) că, numai în urma stă-

---

[14]) Vezi-o (într'o târzie reproducere, din zilele noastre) în „*Făt frumos*" 1938, 105.

[15]) Aşadar, nu, Doamne-păzeşte, după — fotografii!...

[16]) Vezi C. **Gheorghian**, op. citat 25.

[17]) **Iosif Vulcan**, întemeitorul şi directorul rev. „Familia".

ruinţelor lui Vicenţiu Babeş, îşi dă asentimentul să i se publice chipul [18]) în aceeaşi revistă „Familia" din 1880 Nr. 8.

Precum e locul să semnalăm că şi din fotografiile lui Ep. Bucevschi pot deriva câteva concluzii asupra omului Bucevschi. Caracteristic d. p. pentru temperamentul întru toate „corect" al lui Ep. B. — ca şi'n amintitul chip [19]) din „Familia" — sunt: ţinuta vestimentară sumptuoasă, impecabilă, cămaşa cu butoni aplicaţi, perforând alba planşă scrobită; largă tăietură la jiletcă; cravată-fundă artistic înfluturată; gulerul-tare, scrobit şi cu amplă tăietură pentru abundenta hirsutenie bucală; haina tip-top.

Şi iarăşi e locul să reţinem şi să lămurim aici următoarea chestiune. Doi recenţi cercetători în Ep. Bucevschi se miră de faptul că Ep. B. nu s'a autoportretat. Unul, d-l *Ion Cârdei*, în „*Revista Bucovinei* 1943, Nr. 3 în articolul *Rânduri pentru opera lui Bucevschi* se întreabă: „cum se face că Bucevschi, om frumos [20]) fiind, portretist deasemenea, să nu-şi fi făcut chipul?" (115). Celalt, *Dr. Petre Luţa*, (ibidem, articolul *Portretele lui Ep. A. Bucevschi)*, la fel, consideră această autoneglijare ca o „enigmă" (130), când chiar măestrul şi marele **Anselm Feuerbach**,

---

[18]) Reprodus în „*Făt frumos*" 1934, Nr. 1, Copertă şi la **C. Gheorghian**, pag. 9.

[19]) Reprodus, evident, după fotografia executată de **W. Schmidt**, Viena. Pentru viitoarea mare biografie Bucevschi, mai semnalăm următoarele fotografii: 1) Ep. B. student teolog (1863—1867), reprodusă în „*Junimea literară*" 1924, 498, în „*Făt frumos*" 1931, 1 şi la **C. Gheorghian**, op. citat 8; 2) până astăzi inedita şi neştiuta fotografie Ep. B, încă mereu în haină clericală, cu foarte blajină faţă, abia *înfirând* puţină barbă şi purtând chiar de pe acum fin-înramaţi ochelari — cu soră-sa **Veronica** şi cumnatu-său **Gh. Sorocean**, paroh la Ciocăneşti, tatăl biografului lui Ep. B. — **Eusebie Sorocean** (informaţii reţinute dela regretatul **C. Gheorghian**); 3) cam deşănţatul Ep. B., elev la Belearte in Viena, vezi „*Făt frumos*" 1939, 61; 4) Ep. B., mai vârstnic, fot. W. Beldowicz la Cernăuţi, fotografie (vezi „*Junimea literară*" 1924, 497 şi „*Făt frumos*" 1931 coperta N-rului 1 şi 1934, 57) la care se potrivesc perfect spusele noastre de adineori despre corecta ţinută în toaletă a omului de lume mare Ep. B. Numai îngustimea umerilor pare-că-i izbitoare; 5) Amintita fot. executată de **W. Schmidt**, Viena; 6) Fot. (care a inspirat coperta din „*Revista Bucovinei*" 1943, Nr. 3) şi despre care la 20 Aprilie 1943, d. prof. **Dionisie Sorocean** din Rădăuţi-Bucovina (nepot al lui Ep. B.) îmi zicea că e „falsificată de fotograful Bahrinowicz din Cernăuţi, prezentând o faţă rătundă, pe când Buc. avea faţă ovală"; vezi-o în „*Făt. fr.*" 1939, 9, **C. Gheorghian**, op. citat 39 şi „*Convorbiri literare*" 1941, 417.

[20]) Cunoaştem însă autoportrete ale lui **I. Cârdei**...

cel mai important învăţător al lui *Ep. Bucevschi*, are atâtea autoportrete. In adevăr **Anselm Feuerbach**, între atâtea auto — şi — răs-autoportrete, şi-a îngăduit chiar şi-un *Jugendliches Selbstbildnis*, vezi-l în **Anselm Feuerbach**, *Ein Vermächtnis mit einem Nachwort von Hermann Uhde-Bernays*, München 1924, 20—21; mai mult acest **A. Feuerbach**, care a putut preconiza maxima: „Când cineva îţi dă o lovitură în obrazul drept, tu arde-i pentru asta două în obrazul stâng" *(Ein Vermächteis* 160), s'a autobiografiat, cel puţin parţial, în chiar citatul său *Vermächtnis*...

Pe când Ep. Buc.... — Ep. Bucevschi numai datorită insistenţelor lui Vicenţiu Babeş ajunge să-şi vadă în *„Familia"* 1880, Nr. 8 chipul!

Când pe vremuri (subsemnatul, nefiind, de azi de ieri, Bucevscolog), îi puneam lui C. Gheorghian întrebarea: — Oare B. nu s'a autoportretat? — Dânsul mi-a răspuns: — Nu cred! Prea se gândia puţin la sine. Ştiu doar atât că odată s'a fotografiat de dragul Josefinei Scherrer.... —

Şi Dionisie Sorocean (la data citată) mi-a mărturisit că n'are ştire de nici un autoportret al lui Bucevschi. Nu pare deci exclus că o seamă de inşi nu se prea autoportretează.... Iar preţiosul biograf al lui Ep. B., — Corneliu Gheorghian (op. citat 26 Nota 1) mai zice:

> „Bucevschi, care era de-o modestie rară, şi-a fi dat numai la insistentele rugăminţi ale prietenului său Babeş asentimentul să i se publice portretul"....

Dar reluăm firul. Dovezile interesului lui Ep. B. pentru rusticitate sunt multiple. Un carnet al lui — pierdut la Mitropolia Cernăuţeană de pe urma fatalei *Expoziţii colective* din Oct. 1937 — prezenta chipuri ca acea Dorneancă din „Junimea literară" 1924, Nr. 11—12 şi Făt-frumos 1932, Nr. 3—4.

Rusticele mărame, mărgele, gheordane, salbe, mâneci cu *altiţe* etc. trec apoi şi'n acele specifice *maiolice* [21]) (portrete fe-

---

[21]) Termenul acesta derivă dela numele insulei *Maiolica* dintre *Balearele* spaniole, de unde olari Arabi şi Spanioli au introdus în Italia acest fel de faianţe (olărie) pictată.

minine, [22]) aplicate pe faianţe), cari ilustrează (disting) multilateralitatea tehnicei lui Bucevschi.

Maiolică

Precum, iarăşi, portul ţărancei e râvnit de B. în cutare por-

[22]) Cf. Adaosul artistic la „*Făt frumos*" 1931 Nr. 1 (reprodus şi'n „*Făt-frumos*" 1938, 48 cu identificarea : *Aglaia Dimitrovită-Cosovici*, apoi la **C. Gheorghian**, op. citat 14 şi'n „*Conv. lit.*" 1941, 483), apoi „*Făt-frumos*" 1937, 206 (astăzi proprietate a d-nei **Octavia Lupu-Morariu**) şi coperta lui „*Făt frumos*" 1943, Nr. 3 (astăzi deasemenea, proprietate a d-nei **Octavia Lupu-Morariu**).

tret.... — d. p. al D-nei Olga V. Grigoroviţa [23]) din „Convorbiri literare“ 1941, 491.

Altă eminentă calitate care-l ridică pe Ep. Buc. la culmile definitive este veracitatea coloritului — coloarea umed de vie, cum o trăim într'o capodoperă ca *Nănăşica* (vezi-o şi'n „Făt frumos“ 1941, Nr. 1, copertă).

Dar, de data aceasta, orce reproducere monocromă e un sacrilegiu! Originalul ne-a putut înfiora şi'n recenta Expoziţie a *Societăţii pentru Cultură*. E piesa care la 9 Oct. 1937, a fost pentru semnatarul acestor şire marea revelaţie şi cheia în descoperirea întregii mărimi a *artistului* Bucevschi. Sunt aceşti unici şi umezi de vii ochi — ochii pe cari îi priviai atunci cu propriile tale lacrimi în ochi. Catalogul acelei *Expoziţii* îi zicea (la Nr. 27): *Portretul d-rei T. Flondor din Comăneşti, naşa pictorului* — deşi, credem noi... (şi cineva [24]) ne şoptise chiar atunci cam aşa ceva...) se poate să-i fi fost şi *fină*..., fină în sensul folclorului nostru, adecă:

Lelea albă cum îi caşu /
Se iubeşte cu nănaşu...

Acelaş mirific-misterios *fluid viu* ne cutremura tot atunci în privirea *Sevastiţei Leon Popovici din Ruşi-Mănăstioara*, capodoperă care — sperăm — ni s'a salvat acolo, la fericita Mănă stioară din preajma Sucevii.

Şi când accentuăm că piesele acestea trebue văzute neapărat numai în original, în toată pulsaţia caldă a colorii lor, atunci, înfrângând orce rezervă de circumstanţă, ridicăm energic protest în contra unor păreri ca acestea ale d-lui I. Cârdei, exprimate în citata *Revistă a Bucovinei* (1943), adecă, nici mai mult şi mai puţin decât:

> „Dragostea lui Bucevschi pentru desemn se poate vedea şi în studiile pe care le face în vederea portretelor în ulei; aceste portrete rămân uneori mai prejos decât desenele ce le-au precedat“ (114).

[23]) *Nu* al „d-nei Luţa“, cum, din greşală, arată placheta *Ep. Bucevschi. La o sută de ani dela naştere. Pagini comemorative* publ. de *Soc. scriitorilor bucovineni.* Portretul d-nei Teofila Luţia (Mama eroului Lascar Luţia) vezi-l la **C. Gheorghian**, op. citat 27, apoi în „*Făt frumos*“ 1938, 73 şi'n „*Convorbiri literare*“ 1941, 487.

[24]) Acelaş **Corneliu Gheorghian**.

Şi:

„Cea mai slabă latură în opera lui Bucevschi este fără îndoială culoarea; sunt, însă, şi alţi mari pictori străini, care neglijează, sau n'au simţul culorii şi totuşi rămân mari" (118).

Şi, culmea aberaţiei:

„Mai fericită pare a fi în opera lui Bucevschi repartiţia de alb şi negru; deaceea poate e şi mai avantajon

Nănăşica

pentru artist, să-i cunoaştem opera numai după fotografiile lucrărilor sale" (117)!!!

Dar iată că alţi interpreţi ai lui Bucevschi sunt cu totului-tot de altă părere! Aşa d. p. competenţa unui Dr. Oreste Luţia vorbind despre tehnica lui Ep. B.) zicea (la 1920!):

„Desenul e, în epoca sa matură, cât se poate de corect. El preferă proporţii armonioase şi bine desvoltate. Coloritul său are o dulce şi gingaşă armonie — moştenire

dela maestrul său Feuerbach; nicicând un ton mai îndrăsneţ, mai strident nu tulbură nobila tonalitate de care se serveşte; acordurile sale coloristice sunt redate în mol şi cu un piano melancolic ce te face să visezi înaintea tablourilor sale cu chipuri de femei îmbrobodite[25]) în ştergare diafane şi îmbrăcate — cu un gust al lui particular în port naţional".

Alt merituos exeget al lui Buc., d. Dr. P. Luţa, dezavuându-l pe preopinentul d-sale I. Cârdei, în chiar acelaş Nr.... festiv... Ep. Bucevschi din „Revista Bucovinei", — relevând la Buc.: „până la perfecţiune spiritul de fină observaţie, memoria formelor şi simţul ales al culorilor" (124) — ajunge la concluzia:

„Multe din aceste portrete posedă subtilităţi de desen şi coloristice neîntrecute... Toate acestea sunt piese unice cari ar putea sta cu cinste în orce muzeu din lumea mare" (128)...

Şi iarăşi, altă culme în aberaţiile tiradelor anti-Bucevschene ale d-lui I. Cârdei (ibidem) — cu privire la portretistica lui Ep. B., d-sa alunecă până la o bănuială ca aceasta:

„S'ar putea ca aceste portrete să fie lucrate după fotografii, nu după natură" (114—115)!!!

Nu! O atotrăzbunătoare Nemesis a sorţii a voit ca după toată mărturia unui Vincenţiu Babeş, că Buc. picta „după natură" şi „după viaţă" — în chiar acelaş Nr.-comemorativ-Bucevschi din „Revista Bucovinei", informaţiile inedite din partea unui fervent dar şi congenial amic al lui Buc. — Ciprian Porumbescu — să ne atesteze exact contrarul bănuielilor d-lui I. Cârdei! Aşadar, într'o scrisoare datată *Viena 28 Martie 1881* (cătră soră-sa) C. Porumbescu ne informează documentar (Leca Morariu, *Epaminonda Bucevschi în corespondenţa lui C. Porumbescu*, 1943, 14):

„De atunci l-am văzut (pe Vasile Morariu), cum am mai scris, la Bucevschi. Dânsul rămase cam jumătate de oră. Bucevschi tocmai o portreta pe M-me Amselberg în costum de ţigancă maghiară. Ea se refugie în cabinet.

---

[25]) In neglijenta reproducere (neglijenţa fiind a tipografiei şi a uniformei bucureştene) dela C. Gheorghian (40) — banalitatea: „femei *împodobite cu...*"! — Citâm, fireşte, după eminentul periodic *arborosean* „Glasul Bucovinei", An. III, 1920, Nr. 566 din 18 Nov.

Morariu trebue să fi observat asta; drept care îşi scurtă vizita".

Va să zică — desigur nu e nevoie să mai recurgem la această... preaoriginală supoziţie că portretistul Buc. îşi realiza opera — după fotografii!...

Mai mult, din aceeaşi serie de scrisori-Porumbescu înţelegem că — întru ogoirea unor foarte deşănţate bănuieli — Buc. dispunea permanent şi de-un „model" vivant:

„Ieri a dat pela d-ra Iosefin[26]) o cusătoreasă, care mereu pozează ca model la Academie şi lui Epaminonda. Avui deci ocazia să admir minunata figură a acestei fete" (Scrisoare datată: *Viena 13 Octomvrie 1879* — Leca Morariu op. cit. 105).

Dar, închidem p.ranteza şi continuăm firul...

În cazul *Nănăşicăi*, fapt neapărat de subliniat e că opera aceasta mai e în atât de covârşitoare măsură un document;... documentând cât de vibrant-impresionat putea fi artistul (şi evident şi omul) Buc. de atâta amploare, atâta grandoare a feminităţii (care — ar zice d. Petre Luţa — iarăşi îşi găseşte expresia în acele unice şi *r.eîntrecute subtilităţi coloristice*), — a feminităţii în cea mai generoasă accepţiune a cuvântului, deci nu numai instinctual-carnal. Fapt care se vădeşte şi'ntr'alte similare creaţii ale lui B., cum sunt menţionatele portrete *maiòlice*, cari produc aproape impresia unor orientale odalisce sau cadâne, sau — cum e cazul în portretul rustic al abundentei, al opulentei matroane Olga V. Grigoroviţa (vezi-o şi'n „Conv. lit." 1941, 491).

În adevăr, Bucevschi, bărbat... integral..., comportă citarea stihurilor pline de înţeles ale mult-experiatului Goethe:

„trug mit Mannesgefühl die Heldengrösse des Weibes"

(Herman şi Dorotea) —

stihuri al căror greu cuprins s'ar descărca într'o tălmăcire ca aceasta: „Şi dânsul purta în braţe cu înfiorată senzaţie virilă vajnica povară a trupului ei de femeie împlinită".

Din asemenea atmosferă, Bucevschi, rutinat om de prestanţă socială cum îl ştim biograficeşte (C. Gheorghian îl numeşte[27]):

---

[26]) Aceeaşi *Josefine Scherrer* de care aminteşte şi **C. Gheorghian**, op. citat 19, 21, 28, 41...

[27]) în „*Făt-frumos*" 1931, 19.

„Un adevărat arbiter elegantiarum"): că era foarte agreat şi'n cadrul celor mai exigente pretenţii sociale, începând dela cele ale sumptuozităţii salonului şi până la cele discrete ale buduarului şi ale alcovului -- ajunge foarte uşor până la cochetele, alintături şi jucării de genul *Rococo*[28]), cari — ne informează Dr. Oreste Luţia (în „Glasul Bucovinei" III 1920 Nr. 565 din 17 Nov., împreună cu peisagiile[29]) lui Buc., mai ales (ştim noi!) luau drumul marei străinătăţi: America, Anglia, Franţa, Olanda.

Şi tot din asemenea frenezie în faţa vieţii pline de vigoare, derivă elanul lui Buc. către genul bacanal, din care cunoaştem două[30]) capodopere — ca şi nota individualistă, a lui B. în pictura sa eclesiastică; deci faptul că deşi e un temeinic preţuitor al picturii strămoşeşti din cele monumente istorice ale Bucovinei, totuşi în pictura sa bisericească e un inovator care (cum foarte plastic se exprimă iscusitul lui interpret Oreste Luţia[31]) în loc de „păstrama mumificată" a bizantanismului, ne mai dă şi câte ceva din cărniţa diavolicească.

Fireşte însă, d-l I. Cârdei (ibidem 116), pornit pe panta deminuării lui Ep. B., ar vrea să ne convingă că „în pictura bisericească" — „figurile" lui B. „sunt prea scurte"... Glăsueşte d-sa:

> „In pictura bisericească, care[32]) ar merita ea singură un studiu special, figurile sale sunt prea scurte, în contrast isbitor cu svelteţea figurilor din pictura bizantină.
>
> E demn de remarcat că Bucevschi, deşi a crescut în umbra minunatelor fresce bucovinene, nu e influenţat deloc nici de desemnul şi nici — mai ales — de coloritul acestora".

---

[28]) Probe la **C. Gheorghian**, op. citat 16 şi 17, reproduse în „Făt frumos" 1937, 179 şi 1938, 151.

[29]) Ca cele trei din posesiunea d-nei **Octavia Lupu-Morariu**.

[30]) **Şi Oreste Luţia** („*Glasul Bucovinei*" 1920, Nr. 565) semnala două *bacanale* de Buc. — probabil aceleaşi pe care le vizăm şi noi: Marea compoziţie (reprodusă de **C. Gheorghian**, op. citat 10) despre care C. Gheorghian ne informează că „marele Feuerbach, ca semn vădit al aprecierii talentului şi al operei lui Bucevschi, a pictat însuşi faţa tânărului din mijlocul tabloului" (15) — şi *Bacanta* (cf. **C. Gheorghian** 11), la care, din nenorocire s'a reeditat gestul Papei Paul al IV-lea faţă de judeţul lui Michelangelo din Capela Sixtină: de a i se profana divinele linii cu înfăşurarea lor într'un oarecare văl burghez (vezi Corneliu Gheorghian în „Făt frumos" An. XVI 1941, 9).

[31]) „*Glasul Bucovinei*" III 1920, Nr. 566.

[32]) „că — care ar merita..." — formă cam la nivelul fondului...

Dar, lucru foarte natural, în pictura bisericească, E. B. (cu puternica sa individualitate artistică) trebuia să fie altceva decât un simplu *stereotipist* al hieratismului bizantin. *Ce* anume? Răspunsul ni-l poate servi confratele său, de ceva mai târziu, Octav

Olga V. Grigoroviţa

Smigelschi (1866—1912), care, într'un studiu al său „cu privire la marea problemă a regenerării artei bisericeşti" (cf. Virgil Vătăşianu, *Pictorul Octavian Smigelschi* 1936, 45) opina:

„Oricât de mare ar fi deci cultul admirator al oarecuiva, pentru arta timpurilor voevozilor noştri întemeietori

de mănăstiri, o continuare în interpretarea aceasta a meşteşugului zugrăvirii în ziua de astăzi, ar fi un anahronism, iar, în resemnarea dela cunoştinţele reale-formale (desen, perspectivă etc.) ale timpului modern, o afectare a naivităţii".

Subliniam că Ep. B. a fost totuşi un serios preţuitor al strămoşeştii (anacronicei!) noastre picturi religioase. Dovadă: Ciorna salvată de acelaş arhimerituos Bucevscolog Corneliu Gheorghian în rev. „Făt-frumos" 1932 — un raport oficial al lui Buc., adresat Constitoriului mitropolitan dela Cernăuţi asupra picturii dela ctitoria lui Luca Arbore, raport din care cităm:

„Păreţii aceştia murdari ... ar trebui să fie curăţiţi, iar locurile unde a căzut tencuiala, reparate şi zugrăvite din din nou ..., dar lucrul acesta nu se poate încredinţa orişicui; se cer dela un restaurator cunoştinţi multe care nu le poate poşedea orişicine, iar pictura aceasta e prea preţioasă ca să se poată da ca obiect de încercare fiecărui zugrav de rând, care, fără cunoştinţi, fără pietate pentru un monument atât de preţios, cu restaurarea sa ar ruina tot şi deplin, dupre cum ne arată probele de restaurarea care se află în pronaosul bisericii din Arbore. Ca să se prourmeze [33]) în modul acesta de restaurare, ar fi un vandalism, care nici prezentele, nici viitorul nu ni l-ar putea ierta. Mai bine să rămână picturile acestea vechi sub pătura scutitoare, de murdărie, căci încă şi aşa se prezintă măreţe, decât să iasă la lumină în un mod care vatămă tot simţul estetic a(l) omului şi care niciodată nu e în stare de a produce simţul cuvenit unei biserici. Biserica din Arbore are lipsă de restaurare dar şi de un restaurator apt" (189).

Mai mult! In 1882, precis: la *24 Ian.* 1882, Bucevschi e la Academia Română din Bucureşti, invitat fiind ca să dea relaţiuni asupra celui mai veridic portret al lui Ştefan cel Mare. Şi — le şi dă, în aşa chip, cu aşa probe de temeinică cunoaştere a străvechilor fresce bucovinene, încât îl convinge chiar şi pe — până atunci foarte scepticul B. P. Hasdeu [34]).

Şi acum un mic popas: V. Ştefanelli în ale sale *Amintiri despre Eminescu* (1914, 67) mărturiseşte despre studentul dela

[33]) Decalc după germanul *fortsetzen* = a continua.

[34]) Cf. **Corneliu Gheorghian**, *De-ale pictorului Epaminonda Bucevschi* Cernăuţi 1934 şi acelaş citata *Bucovina în pictură* 35-36.

Viena, Eminescu (1869—1872): „iar pe pictorul român Bucevschi îl vizita adese şi-i admira pânzele frumoase". Arătam de curând [35]) că „Eminescu şi Bucevschi ajunseseră a se cunoaşte chiar din vârstă fragedă", din timpul hoinărelilor lor ardelene, ambii trecând (cu necazurile lor de elevi de liceu) pela Beiuş şi pela „Roma-mică" a neamului românesc, cum îi zicea elevul-copilandru Eminescu *Blajului* încât iarăşi înţelegem că'n atelierul Vienez al lui Ep. Bucevschi (atunci cam de 26—29 ani) studentul Eminescu (de cam 19—22 ani) îşi putea potoli nu numai dorul de romantică şi rustică şi voevodală Bucovină, pe care el o invoca (la 1866) cu atâta ardoare:

N'oi uita vreod tă, dulce Bucovină,
Geniu-ţi romantic, munţii în lumină,
Văile în flori...

— ci îşi putea retrăi chiar şi cine-ştie-ce alte romantice peregrinări din depărtatele zile a copilăriei.... Cuib de rară şi distinsă omenie, cum era atelierul lui Ep. Buc., dânsul era predestinat să ajungă liman de prietenie acestor bântuiţi ai soartei: lui Eminescu, lui Porumbescu! Porumbescu, dela care ni s'au păstrat acele două vibrante scrisori [36]) către Ep. Bucevschi şi scrisori porumbesce către altcineva [37]), în cari la data de 13 Oct. 1879, uimirea lui Ciprian Porumbescu pentru opera lui Bucevschi izbucneşte în admiraţia: „...şi apoi aceste minunate tablouri... Abia aici vezi de ce vajnic talent dispune omul ăsta"!

In adevăr, „omul ăsta", de aşa vajnic talent, trebuia să se impună foarte curând. Ziua bună se cunoscu de dimineaţă! In chiar cam timpul plecării lui Eminescu din Viena, la 25 Iulie 1872, Bucevschi (care se afla la studii în Viena din cam 1868) obţine [38]) dela Academia de arte plastice *(k. k. Akademie der*

---

[35]) In articolul meu *Epaminonda Bucevschi* din „*Convorbiri literare*". An. LXXIV 1941, 420.

[36]) Publicate (incomplete), în traducere românească, de **C. Gheorghian**, *Bucovina în pictură* 28—30, iar apoi, aproape complete, în originalele lor germane, de noi, în „*Convorbiri literare*" 1941, 483—490.

[37]) Cf. **Leca Morariu**, *Epaminonda Bucevschi în corespondenţa lui C. Porumbescu*, 1943, 8.

[38]) Diploma — salvată (prin Dr. Petre Luţa) în „*Junimea literară*", An. XII 1924, 498.

bildenden Künste) Premiul *Gundel* pentru *cele mai bune rezultate în toate studiile* („für die besten Gesammtstudien") — el, *Valahul!* La 15 Iulie 1874 secţia specială de *Historienmalerei* (pictură „istoriografică" = de mare compoziţie, cu personagii istorice) dela aceeaşi Academie îi decerne diploma [39]) semnată de însuşi marele Anselm Feuerbach, diplomă în care se atestează că: „Aplicarea lui (lui Ep. B.) a fost, la marea-i sirguinţă, foarte bună. Vădeşte tâlent în pictura istoriografică, e gata calificat pentru aceasta şi a şi realizat în această direcţie importante progrese". („Seine Verwendung war bei sehr großem Fleiße eine sehr gute. Er zeigt ein Talent für Historienmalerei [40]), und ist auch befähigt dazu und hat bereits in dieser Richtung bedeutende Fortschritte gemacht").

Nu uităm apoi că „marele Feuerbach, ca semn vădit al aprecierii talentului şi al operei lui Bucevschi, a pictat însuşi faţa tânărului din mijlocul tabloului *Bacanal*" (C. Gheorghian) — încât „faţa tânărului... se distinge de celelalte feţe printr'un colorit mai închis..." (C. Gheorghian în „Făt frumos" 1931 11).

Tot Corneliu Gheorghian (*Buc. în pict.* 15) aminteşte că Ep. B. se învredincise a fi membru al Societăţii „Albrecht Dürer":

„El devine un membru apreciat al Societăţii *Albrecht Dürer*, în care erau primiţi numai pictori consacraţi".

Şi scrisorile lui C. Porumbescu (cf. citata broşură a subsemnatului, pag. 8 şi 12—13) confirmă intensele legături ale lui Buc. cu Societatea „Albrecht Dürer".

Iar recent, d. Dr. P. Luţa (în „Revista Bucovinei" 1943, 122). ne revelează următoarele:

> „pictorul Epaminonda Bucevschi se află trecut, cu o notiţă biografică şi artistică relativ amplă, în monumentala lucrare lexicografică germană *Allgemeines Lexicon der bildenden Künstler* de U. Thieme & F. Becker, apărută la

[39]) Vezi-o (item) în „*Junimea literară*" 1924, 499.

[40]) Incât **C. Gheorghian** (*Buc. în pict.* 15), cu drept cuvânt îl rectifică pe Eugen Maximovici „care pretinde că pictura istorică n'ar fi fost direcţia adevărată a pictorului nostru şi că domeniul său ar fi rămas tablouri de Genre". Iar viitorul monografist al lui Bucevschi îi mai rămâne şi sarcina de a urmări paralelele Historienmalerei-ului la Feuerbach şi Bucevschi; d. p.: Feuerbach, *Dante mit den edlen Frauen von Ravenna* (citatul *Ein Vermächtnis* 1924, 96-97 — şi Bucevschi, *Dante în exil* (**C. Gheorghian**, *Bucovina în pictură* 12).

Lipsca în peste 30 volume format lexicon. Faptul acesta este pentru noi o dovadă că, la timpul său, Bucevschi se bucura de o bună reputaţie ca pictor în apus, la Viena, unde după terminarea studiilor sale academice în anii

Constantin Popovici

1868—1874 a trăit şi-şi avea atelierul său în permanenţă, până scurt înainte de moartea sa".

Incât noi suntem departe de a ne fixa asupra unei concluzii ca aceasta a d-lui I. Cârdei, formulată echivoc de stângaci (în „Revista Bucovinei" 1943, 118):

„Bucevschi a fost un om modest, un muncitor conştiincios, un mare artist pentru timpul său şi meritul lui, pe lângă acela de a ne fi lăsat o sumă de lucrări importante, constă în faptul de a fi trezit în mediul bucovinean gustul pentru artele plastice şi de a fi deschis drumul artiştilor ce l-au urmat".

Dimpotrivă ştim că Bucevschi, departe de a fi cunoscut în toată desăvârşirea lui, Bucevschi, nu prea just preţuit nici chiar în cele câteva capodopere ale lui cunoscute (*Nănăşica*, *Ingândurare*, *„Dar eu, bietul de mine?...*", *Sevastiţa Popovici* etc.), Bucevschi e una din acele definitive culminaţii ale spiritualităţii româneşti pe cari timpul nu le macină, ci le sporeşte.

Îl vor spori alte valorificări şi alte mărturii... La oricât de îndepărtată vreme de acum înainte, când cineva, prin hazardul norocului sau prin izbândirea unei eroice râvniri, va izbuti să descopere alte capodopere de..., de „măestrul genial, mândria şcoalei de arte a Academiei vieneze" — cum zicea acel *Neamţ comerciant* cătră Vincenţiu Babeş pela 1879.

Urmele pentru asemenea descoperiri sunt gata-date. D. p.: Iarăşi şi iarăşi arhimerituosul Corneliu Gheorghian (în „Făt-frumos" 1931, articolul *Câte ceva despre Epaminonda Bucevschi*) ne informează că revista ilustrată (din Viena) „Die Heimat" (de cam după 1886) aducea „adese" „reproduceri după tablourile" lui Bucevschi „al cărui nume însă îl găsiam mereu schimosit cu *Puczewski*, *Buczewsky* etc." (8). Ba şi chipul lui Bucevschi şi-l aduce aminte C. Gheorghian (ibidem) în acea „Heimat". — Sau, altă urmă Bucevschi: În articolul *Alte tablouri de Bucevschi la Viena*, „Făt frumos" 1938, 150, acelaş C. Gheorghian semnala: „Într'o scrisoare fără dată, iscălită *Amselberg*, pictorul e rugat să predeie comisionarului cele 2 capete de copii (*Die zwei Kinderköpfe*)". Ei bine, la 1943, cutare scrisoare a lui C. Porumbescu (citata plachetă a subsemnatului pag. 14) ne distăinuieşte că'n Martie 1881 Bucevschi o portreta pe sprinţara Md me *Amselberg!* Aşadar: În familia Amselberg dela Viena ar fi de căutat un portret reprezentând-o pe ţiganca din Pusta ma-

ghiară Amselberg şi două capete de copii [41]) — opere ale lui Ep. Bucevschi.

Când noi, apoi, ne vom fi făcut datoria de a sesiza lumea mare, ce gravă semnificaţie se ascunde sub modestul *E. A. B.* sau sub numele *E. Buczewski* din colţul cutăror pânze, şi când norocu-şi va mai schimba pasul —, atunci s'ar putea întâmpla ca din cine-ştie-ce străfund de lume să zvonească ştirea: S'a mai descoperit o piesă a Românului Bucevschi (N. B. — Noi credem că numele Bucevschi nu e mai puţin român decât: Djuvara, Gusti, Iamandi, Lahovari etc.).

Iar asemenea descoperire ar fi cea mai dragă răsplată trudei noastre cei de ani de zile de a-l impune atenţiei obsteşti pe un mare corifeu al paletei româneşti — trudă care şi astăzi e *fericită* de a-l fi *sporit* din nou pe marele nostru Epaminonda Anibal Bucevschi.

Lipseşte chipul lui Bucevschi şi scrisul lui!

---

[41]) Ca cel (de atâta suavitate copilărească) din posesia d-nei Octavia Lupu-Morariu.

Membrii Institutului „Cernăuţi"

Directoriul:

Director: Dr. Leca Morariu; Redactor: Dr. Traian Cantemir; Secretar: Octavia Lupu-Morariu.

Activi:

Vasile Alexandrescu (Brăila); Al. P. Arbore (Focşani); Ion Armean (Sibiu); Dr. Irina Balmoş; Axentie Banciu (Braşov); Dr. Guido del Barone; Dr. Silvia T. Bălan; Dr. Teodor Bălan; Atanasie C. Bălăcescu (Braşov); Dr. Ion Bileţchi-Albescu (Câmpulung-Bucovina); Dr. Alexandru Bocăneţu; Leonida Bodnărescu (Suceava); Artur Bosch (Horn); Dr. Orest Bucevschi; Dr. Traian Cantemir; Gh. N. Cârţu (Iaşi); Traian Chelariu (Bucureşti); Alex. I. Ciurea; Dr. Ambros Comoroşan (Solca); Victor P. Costa (Lugoj); Dr. Erast Costea; Zaharie Criţan; *Tiberiu Crudu*)*; Ion Diaconu (Focşani); Ion M. Dimitrescu (Focşani); Gheorghe Dimitriu (Focşani); Dr. Gheorghe Duzinchevici; Alexandru Epure (Roma); Dr. Dumitru Furtună (Dorohoi); Dr. Rudolf Gassauer (Eisenstadt); Dr. Silvestru Găina (Iaşi); Dr. Octavian Gheorghiu; Dr. Nicolai Grămadă; Dr. Alois Grigorovici; Emanoil Haivas; *Dr. Alexandru Ieşan*)*; Cicerone Iordăchescu; Dr. Petru Iroaie (Roma); Nicodim Iţcuş; Procopie Jitariu; Dr. Alfred Klug; Constantin Loghin; Dr. Petru Luţa; Dr. Ilie Mandiuc; Dr. Gheorghe Maxim; Paul Mihail (Chişinău); Dr. Gheorghe Mihuţă (Suceava); Const. Alex. Mironescu (Focşani); Dr. Iustin Moisescu; Dr. Aurel Morariu; *Dr. Victor Morariu*)*; *Aurel A. Mureşianu*)* (Braşov); Constantin Nastasi (Comrat); Eugen Neşciuc; August Nibio (Germania); Dr. Teodor Onciulescu (Napoli); Dimitrie Pascu; Ştefan Pavelescu; Dr. Eugen I. Păunel (Berlin); Augustin Z. N. Pop; Vasile Posteucă; Dr. Vladimir Prelipcean; Grigori Raţiu; Dr. Simion Reli; G. Rotică (Bucureşti); Dr. Vasile Săveanu; Dr. Teofil Simensky (Iaşi); Olvian Soroceanu; Nicolai Steţcu (Roman); Aurel G. Stino (Fălticeni); Dr. Milan Sesan; Dr. Nic. Tcaciuc-Albu; Laurentie Tomaiagă; Constantin Turcu (Iaşi); Gheorghe Ungureanu (Iaşi); Gheorghe Ursu (Tecuci); Aurel Vasiliu; Ioan Vicoveanu (Vicovul-de-Jos); Alex. Vitencu; Dr. Dragoş Vitencu; Vasile Vitencu; George Voevidca (Câmpulung-Bucovina); E. Ar. Zaharia; Dr. Ioan Zugrav.

---

*) Şi Membru onorar.

Din ultimele publicații ale lui
LECA MORARIU :

57. **Multe și mărunte I,** *Cernăuți* 1940.
58. **Eminescu,** Cernăuți 1940.
59. **Creangă,** Cernăuți 1940.
60. **Graiul viu — corectiv stilistic,** Focșani 1940.
61. **Drumuri cirebire I, Partea 1-a,** București 1940.
62. **Țara Scaunelor de Domnie,** București 1941. — Ediția a II-a (cu 14 ilustrații), Cernăuți 1941.
63. **„Astra" Bucovinei,** Cernăuți 1941.
64. **La munte,** Iași 1941.
65. **Veronica Micle,** Cernăuți 1942.
66. **Miron Costin,** Cernăuți 1942.
67. **Eminescu, Note pentru o monografie,** Cernăuți 1943.
68. **Epaminonda Bucevschi în corespondența lui C. Porumbescu,** Cernăuți 1943.
69. **Epaminonda Bucevschi, gloria picturii arborosene,** Cernăuți 1943.
70. **Bucovina turistică,** Cernăuți 1943.

Inregistrată la Tribunalul Cernăuți cu Nr. 4/942 din 9 Iunie 1942.

PREȚUL 100 LEI